

UCHUNCHI RENNESANS POYDEVORINI BARPO ETISHDA KUTUBXONALARNING O'RNI

Dilfuza Kallibekova Tayir qizi

O'zbekiston Davlat San'at va Madaniyat instituti

Nukus filiali 3-bosqish talabasi

Ilmiy rahbari: Xudaybergenova Marjan

Annotatsiya:

Mazkur maqolada Uchunchi Rennesans poydevorini barpo etishda kutubxonalarning o'rni, kutubxona xizmatini ko'rsatish amaliyotga tadbiq etishning ahamiyati haqida fikr-mulohaza yuritilgan.

Kalit so'zlar: axborot-kutubxona, innovatsiya, faoliyat, usul, kitob, rivojlanish.

Kirish:

Kitob - bilim, ma'naviyat va ma'rifat manbayi, insonni ulug'lab, ma'naviyat va ma'rifat asoslarini shakllantiradigan, komil qilib tarbiyalaydigan kuch hisoblanadi. Kitobning sehri, so'zning sehri bashariyatni o'z o'qi atrofida adashmay aylanib turishiga katta xizmat qiladi. Kitob asrlar davomida insoniyatni yaxshilikka va ezgulikka shorlab kelgan. Albatta, bu soha zamonlar o'tishi bilan rivojlanib, yangilanib borgan. Kutubxonashunoslik davlat va jamiyat taraqqiyotida katta rol o'ynagan, javhalardan biridir.

Hozirgi zamon kutubxonashunosligining umumiy yo'nalishi jamiyatning har tomonlama axborotlashuvchi, milliy axborot infratuzilmalarini yaratish, yuksak axborot texnologiyalari yutuqlarini amaliyotga joriy qilish singari ijtimoiy va texnik hodisalarning g'oyaviy-nazariy mazmunini aks ettirishdan iboratdir[2].

Yangi O'zbekiston strategiyasi - Uchunchi Rennesans poydevorini barpo etish borasidagi ulug'bor ishlarimizning davomi sifatida xizmat qiluvchi azmu - shijoatiga aylanib ulgurdi. Uning zahirida kitobxon jamiyatini taraqqiy ettirish, man'aviy yangilanish, man'aviy taraqqiyotdan marifatli jamiyat sari harakatga kelgan qudratli kuch bo'lib, bugungi kunda xalqning ayniqsa yoshlarning yo'lchi yulduzi bo'lib xizmat qilmoqda. Biz bu yo'lda insoniyatning qadim qadriyati hisoblangan,

axborotkutubxona faoliyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratishimiz kerak.

Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev ta'kidlagani kabi, "Jahon tarixi shundan dalolat beradiki, har qanday yangi sivilizatsiya, yangi Uyg'onish davri kitob va kutubxonalardan boshlanadi". Haqiqatan ham Yangi O'zbekiston o'z uyg'onish davri rivojini kutubxonalar faoliyatini tubdan yangilash va innovatsion g'oyalarni amaliyotga tadbiq etishdan boshladi. Bu to'g'ri yo'l edi, aslida. Chunki, hamma ilmiy-tadqiqot ishlarning asosi kutubxonalarda olib boriladi. Ilmiy-tadqiqot ishlari esa, davlatning taraqqiyotiga xizmat qiladi. Yangi O'zbekistonda xalqning ma'naviy tarbiyasini oshirishda bir qancha islohatlar olib borildi.

Kutubxona faoliyati axborot xizmatining (bibliografik, hujjatlar, faktografik va boshq.) barcha turlarini qamrab oladi. Shunga ko'ra kutubxona - axborot xizmati ijtimoiylashtiruvchi institut bo'lgan kutubxonaning tarkibiy qismi sifatida ijtimoiy subyektlarning ehtiyojlarini qondirish va rivojlantirish maqsadida jahon axborot resurslari asosida kutubxona - bibliografik va axborot faoliyati vositalari yordamida turli usullar va shakllarda kutubxona - bibliografik va axborot mahsulotlarini hamda xizmatlarini taqdim etishdan iboratdir. Xizmat ko'rsatish zamonaviy kutubxonalarning yetakchi funksiyalaridan bo'lib, tizimga kiruvchi barcha bo'limlarning faoliyatini hamda ular tomonidan amalga oshiriladigan texnologik jarayonlarni uyg'unlashtirilgan tarzda maqsadga yo'naltirishdir[3].

Mazkur yo'nalishni rivojlantirish maqsadida sohada faoliyat olib borayotgan olim va mutaxassislarimiz hozirga qadar xorij kutubxona faoliyatlari bilan tanishib o'z taklif va tavsiyalarini berganlar. Ayniqsa, G.Ismoilovning bildirgan dolzarblikga ega takliflarni e'tiboringizga havola etmoqchimiz. Yurtimizdagi axborot-kutubxona yo'nalishidagi ishlarda tatbiq qilishda yanada ijobiy natijalarga erishish uchun biz quyidagilarga e'tibor qaratishimiz lozim deb bilamiz:

- barcha tizim kutubxonalarini mukammal ishlangan yagona dasturiy ta'minot bilan ta'minlash;
- fondlarni kitobxonlarning talab va ehtiyojlarini hisobga olib maqsadli ravishda shakllantirish;
- kirill va lotin alifbosidagi fan sohalariga oid va badiiy adabiyotlarni yetarli sotib olish uchun respublika byudjetidan ajratilgan mablag'lar mikdorini ko'paytirish;
- nashrlar sifatini oshirish;

- kutubxonashunoslik, bibliografiya, axborot xavfsizligi, raqamlashtirish, konservatsiya va restavratsiya bo'yicha oliy ta'lim bazasida kadrlarni tayyorlash;
- kutubxona fondlarini saqlashning me'yoriy sharoitlarini yaratish;
- raqamlashtirish, restavratsiya va audio kitoblarni yaratish uchun kerakli qurilma hamda jihozlar bilan ta'minlash.

Xalqimizning ma'naviy kamolatini yuksaltirish, kutubxona-axborot sohasida sifatli xizmat ko'rsatishning imkoniyatlarini oshiradigan zamonaviy infratuzilmalar yaratish va davlat dasturlarini ishlab chiqish bo'yicha yurtimizda keng ko'lamli ijobiy ishlar amalga oshirish vaqti keldi. Davlatimiz tomonidan ham uzoq kelajagimizni inobatga olgan holda ma'naviy-ma'rifiy sohaga katta moliyaviy qarajatlar sarflanmoqda. Bu o'z natijasini berari aniq. Chunki, faqat ma'naviy qo'llabquvvatlash bilan cheklanish, hozirgi davr sharoitiga to'g'ri kelmaydi. Axborotkutubxona faoliyatiga innovasion yondashuvlar va g'oyalar olib kelish orqali ham sohani rivojlantirish mumkin. Sohadagi innovatsion ishlanmalarni amalga oshirishda esa, axborot-kutubxonalar faoliyatini moliyaviy jihatdan qo'llabquvvatlash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Davlatov s. X, Nosirov O', Berdiyeva Z., O'rozov A., Kutubxonashunoslik. Toshkent - 2020. 432 b.
2. Sh.Mirziyoev. yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. Toshkent-2021: Toshkent nashriyot uyi. 42-bet
3. Teshaboeva U. Yangi tizm yoshlarda mutolaa madaniyatini yuksaltirishga xizmat qiladi. // jur. Kutubxona.uz №2 (49), 2019.
4. Yuldashev I., O'. Nosirov. Kutubxona - axborot xizmati: nazariyasi va amaliyoti. - Toshkent, 2020. 360
5. Mirziyoyev Sh. Yangi O'zbekiston strategiyasi. - Toshkent: "O'zbekiston". 2021, 464 b.
6. Yo'ldoshev I. O'zbek kitobat san'ati va terminologiyasi. Toshkent - 2018
7. Maxmudov M., Shokirov T., Niyozova E., Axborot-kutubxona xizmati: Nazariyasi va metodikasi. - Toshkent, 2007. 152 b.
8. Maxmudov M. Kutubxona - axborot faoliyatini boshqarish. - Toshkent 2019.

